

B. Eugene Maxwell
THE COMING REVOLUTION IN EDUCATION
Lanham, London—New York, 1983. 86 p.

A szerző bírálja azt az irányzatot, mely egységes oktatást kíván bevezetni a demokratikus társadalmakban. A fejlődő országokban ez politikai szükségszerűség a nemzeti függetlenség érvényesítése érdekében. Az Egyesült Államokban megbukott az egységes oktatás, így a fejlődő országok iskolarendszerük tervezésekor mintát keresve a kommunizmus irányába tolnak el.

Ha az Egyesült Államok ezen a téren meg akarja őrizni befolyását, oktatási rendszerét meg kell reformálni. Az oktatás azonban túlságosan is beleágyazódott a gazdasági és politikai struktúrába, ezért a lassú evolúció nem eredményez lényeges változást. Azt csak valamilyen nagy társadalmi vagy politikai válság idézheti elő. Ilyen volt a szputnyik-sokk, amely segített, de nem túl sokat. A szerző Jerome Brunerre hivatkozik, aki azt mondta, hogy a várt eredmények nem következtek be; azok, amelyek jöttek, bár nem várták őket, túl sok káros következménnyel jártak.

A szerző a szocialista országok példájára hivatkozva jobb eredmények elérését sürgeti. Ehhez első feltétel a megfelelő motiváció. A szerző kifejti az iskoláztatásra vonatkozó új elméletét, mellyel irányt kíván mutatni az oktatás fejlesztéséhez. A motivációkat alapul véve tervezi meg az új iskola-típusokat: 1. típus: a tanulót egy egységes társadalom motiválja; 2. típus: a tanuló egyéni motivációján alapul; 3. típus: a motivációt az iskola alakítja ki (csoportoktatás, jó tanuló-tanár interakció, szilárd curriculum). A szerző a motivációk elemzése után az oktatás hatékonyságának feltételeit vizsgálja s közben ismerteti az ezt feltáró Rand jelentést. A feltételek: erős iskolavezetés, tanulásra ösztönző légkör, az alapkészségek fejlesztése, szigorú követelmények, következetes értékelés. Az iskola rövid és hosszú távú céljainak bemutatása után áttekinti az új típusú iskola négy szintjét: óvoda, elemi iskola, átvezető osztályok, középiskola. Minden szinten szükség van csoportfoglalkozásokra, könyvtárhasználatra és a szociális kapcsolatok alakítására. A szerző a hatékonyságot csökkentő tényezők közé sorolja a fakultációt, a szakmai előképzést, a nívótagozatokat, mivel a közösségi élet rovására mennek.

Részletes bemutatásra kerülnek az új iskola tantervei, melyek két csoportba sorolhatók. Az elsőhöz tartoznak az egyéni foglalkozások, az egyéni

tanulás tantárgyai: angol nyelv, történelem, földrajz, matematika, természet-tudományi tantárgyak, biológia. A másikkhoz a csoportos foglalkozások tantárgyai: zene, irodalom, képzőművészet, testnevelés. Természetesen ezek oktatásához új módszerekre is szükség van. Néhány gyakorlati példa segíti a tájékozódást. A szerző hangsúlyozza, hogy az oktatási folyamatban mindig a tanár áll a központban, ő a mozgató ereje. Az utolsó fejezetben új teóriájának logikáját igyekszik megmutatni. Lényegesen új dolgot nem mond, de érdekes a megközelítése és kiindulópontja; mint amerikai tanácsadó dolgozik Nigériában és az ottani vezetőkkel való tárgyalása során felismerte, hogy olyan rendszert akart áttelepíteni, melyet radikálisan át kell alakítani ahhoz, hogy valóban hatékony legyen.

Dr. Mayerné Zsádon Éva

Louis Raillon
L'ENSEIGNEMENT OU CONTRE-ÉDUCATION
PUF, Paris, 1984. 205 p.

Louis Raillon "Nevelés vagy ellen-nevelés" című műve gazdag tapasztalat és mély pedagógiai kultúra gyümölcse. A szerző 1980-ig az Éducation et Développement című folyóiratnak volt az igazgatója, jelenleg neveléstudományi kutató és tanácsadó, a Francia Montessori Társaság elnöke.

A fejlesztés szó különös értelmet kap Raillon gondolkodásában és művében. A nevelés és fejlesztés (Education et Développement) együtt, mindazt a tevékenységi és kutatási programot jelöli, amely az oktatás demokratizálásának szándékát támasztja alá. A fejlesztés jelenti még a kulturális felemelkedésért, a képességek és a lehetőségek megvalósításáért kifejtett erőfeszítéseket is. Ez a műve is ebben a szellemben íródott, szembeállítva a jelenlegi ismeretcentrikus oktatási rendszert a gyermekek személyiségének kibontakoztatását és önmegvalósításukat lehetővé tevő "fejlesztő, nevelő" iskola-rendszerrel.

Az oktatási rendszer szakadatlan reformjainak elégtelensége már közismert és káros hatásai is teljesen nyilvánvalóak. Az egymást sűrűn követő oktatási miniszterekhez intézett első kérdés szinte kivétel nélkül így hangzik: Milyen lesz az oktatási reformja? A különböző reformok kétségtelen pozitívumait elismerve, a jelenlegi iskolarendszer ismeretében a szerző abból a té-